ASIAKKAAN HANKINNAN KOHTEEN KUVAUS

1. Hankintayksikön/organisaation lyhyt esittely

Helsingin kaupunki/Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala/Helsingin kaupunginkirjasto (Yleisten kirjastojen konsortion isäntäkunta)

Yleisten kirjastojen konsortio toimii Helsingin kaupungin kirjaston alaisuudessa, ja on tehnyt yhteistyösopimukset Suomen kuntien kanssa. Yhteistyösopimuksen avulla on tarkoitus sekä tehostaa että keskittää hankintoihin liittyvää työtä ja luoda puitteet laajamittaiselle yhteistyölle erityisesti digitaalisen median osalta.

Tässä hankinnassa Yleisten kirjastojen konsortion rooli on organisoida hankinnan kilpailutus, valtakunnallisen valintatyöryhmän toiminta sekä valintaryhmän valitseman aineiston hankinta valtakunnallisesti Manner-Suomen yleisille kirjastoille ja hankintaan liittyvien rahavirtojen hallinnointi.

Helsingin kaupunki, kaupunginkirjasto, toimii sopimusosapuolena.

2. Hankinnan tausta ja tavoite

Tausta

Opetus ja kulttuuriministeriö on myöntänyt valtion lisätalousarviosta IV Helsingin kaupungille 800 000€ erityisavustuksen lasten ja nuorten e-aineistojen valtakunnallisten käyttölisenssien hankintaan kaikille Manner-Suomen yleisille kirjastoille. Avustuksesta suurin osa käytetään e- ja äänikirjalisenssien hankintaan sekä lisenssien ylläpidosta ja käytöstä aiheutuviin kustannuksiin.

Yleisillä kirjastoilla on Suomessa voimassa oleva puitesopimus e- ja äänikirjojen hankinnasta ja jakelusta (KLKH150). Puitesopimustoimittajina ovat Axiell Media AB ja Ellibs Oy. Yleiset kirjastot ovat liittyneet puitesopimukseen asiakaskohtaisilla sopimuksilla, joiden perusteella yleiset kirjastot tilaavat e- ja äänikirjat kirjastokohtaisesti (tai yhteistyössä muiden sopimuksen kattavien kirjastojen kanssa) paikallisiin kokoelmiin. Näitä kokoelmia on Suomessa noin 30 kappaletta.

Tässä hankinnassa Yleisten kirjastojen konsortio ostaa lasten ja nuorten e- ja äänikirjat yhteisesti käytettäväksi kaikille Manner-Suomen yleisille kirjastoille ja ne liitetään osaksi kirjastojen itse hankkimia paikallisia kokoelmia. Hankinnan tavoitteena on valtakunnallinen kokoelma, joka täydentää voimassa olevia kokoelmia.

Tavoitteena on, että valtakunnallisen kokoelman hankinta ei tee puitesopimukseen perustuvia paikallisia kokoelmia merkityksettömiksi. Hankintayksikkö tulee ohjeistamaan kaikkia kirjastoja siten, että tämä hankinta ei saa merkittävästi vaikuttaa kirjastojen lasten ja nuorten e- ja äänikirjojen kirjastokohtaiseen tilaukseen.

Tavoitteet

Hankinnan tavoitteena on tukea yleisiä kirjastoja niiden tehtävässä parantaa lasten ja nuorten lukutaitoa, sekä vähentää eriarvoisuutta, lisätä osallistumismahdollisuuksia ja tukea oppimista kehittämällä lasten ja nuorten digitaitoja. Erityisesti hankintaan myönnetyllä rahoituksella pyritään tukemaan lasten ja nuorten lukemista Korona-pandemian aikana myös mahdollisissa poikkeustilanteissa, joissa kirjastot ovat suljettuina.

Toteutustapa

Yleisten kirjastojen konsortio on asettanut valtakunnallisen lasten ja nuorten kirjallisuuden valintaryhmän, joka on valinnut kilpailutuksessa käytettävän hinta- ja saatavuuskorin. Tämä kori tulee muodostamaan sopimuskaudella lasten ja nuorten e-aineistojen peruskokoelman. Kokoelmaa täydennetään sopimuskaudella uusilla e- ja äänikirjoilla teosten julkaisu- ja saatavillaoloajankohdan sekä käytön ja kysynnän mukaan.

3. Hankinnan kohde ja hankintaan liittyvät ehdottomat vaatimukset

Hankittavat palvelut

Lasten ja nuorten e- ja äänikirjalisenssien hankinta valtakunnallisesti yleisille kirjastoille

Lainausalusta/e-kirjapalvelu, jonka kautta auktorisoiduilla käyttäjillä on mahdollisuus selailla, varata, lainata, lukea ja kuunnella e- ja äänikirjoja.

Verkkokauppa

Lainausalustan ja verkkokaupan tukipalvelut

3.1. Aineistoa koskevat vaatimukset

- Lasten- ja nuortenkirjallisuudella tarkoitetaan tässä lapsille ja nuorille suunnattua yleistä kirjallisuutta, jonka sisällössä on otettu huomioon lasten ja nuorten kehitystaso.
- Aineisto voi sisältää pelkästään tekstiä, pelkästään ääntä (äänikirja) tai olla tekstin ja kuvien tai kuvien ja äänen yhdistelmä. Pelkkää liikkuvaa kuvaa (videota, animaatiota tms.) sisältävät aineistot eivät kuulu tähän.
- Sisällöltään lasten- ja nuortenkirjallisuus on sellaista, että se viihdyttää ja antaa aineksia lapsen ja nuoren kasvuun ja maailmankuvan rakentamiseen. Tietoaineisto on tietosisällöltään korkealaatuista, virheetöntä ja esitetty kullekin ikäryhmälle sopivalla tavalla.
- Aineistossa otetaan huomioon alle kouluikäiset, alakouluikäiset, yläkouluikäiset sekä toisen asteen nuoret opiskelijat noin 18 ikävuoteen asti.
- Aineistoa halutaan kielissä suomi, ruotsi ja pohjois-saame.
- Toimittajan on sitouduttava päivittämään ja lisäämään aineistoa sopimuskaudella verkkokaupan tarjontaan kustantajien asettamien ehtojen ja rajoitusten puitteissa.
- Aineistojen lisenssit: monikäyttäjän vuosilisenssit.
    - Suomenkielinen kirjallisuus
        - 30 yhtäaikaista käyttäjää, voimassaoloaika yksi vuosi, lainojen rajoittamaton kokonaislainamäärä
        - 50 yhtäaikaista käyttäjää, voimassaoloaika yksi vuosi, lainojen rajoittamaton kokonaislainamäärä
    - Ruotsinkielinen kirjallisuus
        - 10 yhtäaikaista käyttäjää, voimassaoloaika yksi vuosi, lainojen rajoittamaton kokonaislainamäärä
- Tilaajalla on oikeus asettaa aineisto lainattavaksi aineistokohtaisten sopimusten mukaisesti ja auktorisoidulla käyttäjällä on oikeus lainata, selailla tulostaa, kopioida ja tallentaa aineistoa sähköisesti kustantajien asettamien ehtojen ja rajoitusten puitteissa.

3.2. Ohjelmistopalveluna tuotettavaa lainausalustaa koskevat vaatimukset

- Lainausalusta tulee olla integroitavissa auktorisoidun käyttäjän tunnistusta varten yleisissä kirjastoissa oleviin järjestelmiin standardinmukaisten rajapintojen kautta.
    - auktorisoidun käyttäjän tunnistautuminen järjestelmään tapahtuu yleisten kirjastoiden paikallisilla kirjastokortin numerolla ja tunnusluvulla. Tunnistukseen käytetään kussakin kirjastossa/kirjastokimpassa käytössä olevan kirjastojärjestelmän tarjoamia rajapintoja (esim. REST-rajapinta, SIP2-automaattirajapinta).
- Lainausalustassa tulee olla niin sanottu ”Oma kirjahylly”, jossa auktorisoitu käyttäjä voi selailla, tarkastella ja hallinnoida omia lainojaan (lainan palautus ennen laina-ajan päättymistä) ja varauksiaan (varauksen poistaminen) sekä jatkaa lainassa olevan kirjan lukemista tai muuttaa lukutapaa lataamalla kirja laitteelle selainlukemisesta
- Lainausalustan tulee tuottaa valtakunnalliset tilastot asiakasmääristä, varauksista ja lainoista
    - tilastot tulee olla eriteltävissä alueellisesti
    - tilastot tulee olla tilaajan tulostettavissa verkkosivulta vapaasti valittavana ajanjaksona
- Tarkemmat yksityiskohdat järjestelmän toimivuudesta erillisellä liitteellä
- Lainausalustan ominaisuudet tulee olla tehtynä kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta
- Valtakunnalliseen kokoelmaan tulee olla tasapuolinen pääsy asuinpaikasta riippumatta
    - Kokoelmaan tulee muodostua tasapuolinen asuinpaikasta riippumaton valtakunnallinen varausjono, jonka kautta teokset vapautuvat auktorisoiduille käyttäjille lainaan varausajankohdan mukaisessa järjestyksessä.
    - Tilaajan pääkäyttäjällä tulee olla mahdollisuus hallinnoida varausjonoa, muun muassa uudelleen järjestelemällä varausten sijaintia jonossa (auktorisoidusta käyttäjästä riippumattomat häiriötilanteet)
    - Pääkäyttäjällä tulee olla mahdollisuus hallinnoida auktorisoitujen käyttäjien lainoja, esimerkiksi palauttamaan lainan auktorisoidun käyttäjän puolesta (auktorisoidusta käyttäjästä riippumattomat häiriötilanteet)

3.3. Verkkokauppaa koskevat vaatimukset

- Verkkokaupassa tulee olla valtakunnallinen asiakastili
- Valtakunnallisella asiakastilillä tulee näkyä kaikki valtakunnalliseen kokoelmaan saatavilla olevat lasten ja nuorten e- ja äänikirjat lisenssihintoineen
- Valtakunnallisella asiakastilillä tulee olla hierarkia, jossa valintatyöryhmän jäsenet (valitsijat) voivat tehdä valintaa ja asettaa valitut teokset lisenssimalleineen ja hintoineen valintakoriin ja jossa ostaja vahvistaa hankintakorin tilauksen. Ostajalla tulee olla mahdollisuus muokata valintakoria sekä selailla aineistoa ja tehdä valintaa
- Valtakunnallisella asiakastilillä tulee näkyä jo ostettujen lisenssien määrä valintavaiheessa
- Tilauksista tulee tulla tilaushetkellä automaattinen tilausvahvistus nimekekohtaisesti eriteltynä lisenssimäärineen ja -hintoineen tilaajan pääkäyttäjän sähköpostiin

- Verkkokaupan kautta tilatun aineiston tulee olla lainausalustalla auktorisoitujen käyttäjien lainattavissa ja käytettävissä viiden (5) minuutin kuluessa siitä, kun Toimittaja on vastaanottanut tilauksen.
- Laskussa tulee olla tilausnumero ja tilausvahvistuksen mukainen laskuerittely nimekkeittäin lisenssihintoineen, sekä tilattujen lisenssien kokonaismäärä ja summa
- Tilaus- ja laskutushistoria tulee olla tulostettavissa verkkokaupasta